

31.1.2014

Oikeusministeriö

oikeusministerio@om.fimari.aalto@om.fi

Lausuntopyyntö OM 16/41/2012, OM038:00/2012

LAUSUNTO YKSITYISHENKILÖN VELKAJÄRJESTELYSTÄ ANNETUN LAIN TARKISTAMISESTA

Valtiokonttori esittää lausuntona velkajärjestelylain uudistamista valmistelleen työryhmän mietinnöstä seuraavaa.

Mietinnössä esitetään velkajärjestelylain soveltamisen laajentamista koskemaan myös yksityisiä elinkeinonharjoittajia siten, että mahdollistettaisiin yksityistalouden velkojen lisäksi elinkeinotoiminnan velkojen järjestely samassa yhteydessä. Tämä on kannatettava ratkaisu, koska näin saadaan pienille elinkeinonharjoittajille yrityssaneerauksen vaihtoehdoksi mahdollisuus kevyempään ja nopeampaan menettelyyn talouden tervehdyttämiseksi.

Mietinnössä on kiinnitetty huomiota myös luotonantajien toimintaan luottomarkkinoilla. Mietinnössä on tuotu esille muun muassa pikavippejä markkinoivien luottotajien toiminta ja yleensäkin luotonantajan toiminnan vastuullisuus sekä hyvän luotonantotavan tunnusmerkit. Velallisen vastuun lisäksi on otettu huomioon luotonantajavastuun näkökulma. Tähän liittyen mietinnössä esitetään muutettavaksi velkajärjestelyn yleisiä esteitä siten, että arvioitaessa velallisen mahdollista piittaamattomuutta tai vastuuttomuutta velkojen otossa, huomiota tulisi kiinnittää myös velkojan mahdolliseen vastuuttomaan toimintaan luotonannossa. Tämä on velallisen kannalta varmasti hyvä muutos, kun otetaan huomioon nykyinen luottojen markkinoinnin tehokkuus. Toisaalta herättää arveluja se, miten hyvin pystytään varmistamaan se, ettei tällaisen arvioinnin tekeminen käänny vastuullisten luotonantajien vahingoksi.

Mietinnössä esitetyn lakiehdotuksen myötä talous- ja velkaneuvonnan työmäärä tulisi mahdollisesti lisääntymään. Uudistus tekisi talous- ja velkaneuvonnan työn myös siltä osin vaativammaksi, kun velkajärjestelyn hakijoina olisi yksityisiä ammatin- tai elinkeinotoiminnan harjoittajia. Suurissa kaupungeissa talous- ja velkaneuvontaan on tälläkin hetkellä Valtiokonttorin käsityksen mukaan pitkä jonotusaika, joten henkilömäärän lisäystä velkajärjestelytehtäviin varmasti tarvitaan.

Mietinnössä esitetään myös lisäsuorituksiin liittyviä uudistuksia, koska tiettävästi melko suuri osa velallisista jättää nykyisin ilmoittamatta lisätuloistaan, minkä vuoksi velallisten maksettavaksi tulee maksuohjelman päättymisen jälkeen lisätilitykset. Myös Valtiokonttorilla on tämän suuntaisia kokemuksia. Mietinnössä esitetyn lakiehdotuksen yhtenä tarkoituksena on poistaa tämä epäkohdaksi koettu seikka. Mietinnössä esitetään lisäsuoritusmenettelyn yksinkertaistamista, jolla pyritään siihen, että velallisen olisi itse helppo laskea ja suorittaa mahdolliset lisäsuoritukset velkojille. Näin varmasti vastuulliset ja huolelliset velalliset tulevat toimimaan, mutta aina joukossa on niitä, jotka eivät joko kykene toimimaan tai eivät syystä tai toisesta toimi vastuullisen velallisen tavoin.

Tässä yhteydessä voidaan todeta, että mietinnössä esitetystä uudistuksesta huolimatta velkojan on tehtävä velkajärjestelyssä olevien velallisten osalta normaalia luotonvalvontaa, muun muassa valvottava saatuja tilityksiä ja seurattava velallisen vapaakuukausien aiheuttamaa maksuohjelman pidentymistä. Lisäksi on valvottava edelleen lisätilitysvelvollisuuden noudattamista. Tältä osin Valtiokonttori toteaa, että aktiivisen velkojan työmäärä ei uudistetun säännöksen myötä tule vähenemään nykyisestä.

Lisäsuoritusrajaa esitetään nostettavaksi nykyisestä (957 € vuonna 2013) 1.500 euroon. Nousu vaikuttaa kovin suurelta vaikka otettaisiin huomioon sekin, että velallisia tällä ajattelallaan kannustettavan lisätulojen hankkimiseen velkajärjestelyn maksuohjelman aikana.

Mietinnössä esitetään tehtäväksi muutos tavallisten velkojien vähimmäiskertymän laskentatapaan. Sitä, että vähimmäiskertymään laskettaisiin asumissuojaosuuden lisäksi aina se kertymä, jonka viisi vuotta kestävä maksuohjelma tuottaisi, on kannatettava muutos.

Uudistuksen voidaan todeta vastaavan tiettyihin muutoksiin, joita viime vuosina on yhteiskunnassa tapahtunut. Erityisesti mietinnössä on otettu esille nuorten henkilöiden velkaantuminen ja heidän tilanteensa helpottaminen. Asiaan huomion kiinnittäminen on hyvä. Kuitenkin nuorten velkaantumiseen pitäisi etsiä myös velkaantumista ennaltaehkäiseviä keinoja ja antaa oman talouden hallinnan opetusta.

Mikäli huolellisenkin luotonantajan riski saatavansa osittaiseen menettämiseen kasvaa, saattavat luotonannon kriteerit kiristyä, jolloin joidenkin asiakasryhmien osalta lainarahoituksen saatavuus voi vaikeutua tai joidenkin asiakasryhmien rahoituskustannukset voivat kohota. Valtiokonttori katsoo, että on varottava väärän signaalin antamista luotonottajille koskien velvollisuutta ja vastuuta velan takaisinmaksuun. Muussa tapauksessa seurauksena voi olla maksumoraalin rapautuminen.

Pääjohtaja

Timo Laitinen

Toimialajohtaja

Teppo Koivisto